

2013

SINTEZA ANALIZEI SOCIO-ECONOMICE A
PLANULUI DE DEZVOLTARE REGIONALA
2014-2020

ADR Sud-Est
18/7/2013

Cuprins

Localizare geografică, suprafață și frontiere.....	3
Structura sistemului de așezări	3
Structura socio-demografică a populației	3
Infrastructura de importanță regională și locală	8
Mediu	13
Mediul de afaceri	14
Turism	16

Localizare geografică, suprafață și frontiere

Regiunea Sud Est este situată în partea de Sud Est a României și se învecinează la nord cu Regiunea Nord-est, la vest cu Regiunea Centru, la sud-vest cu Regiunea Sud-Muntenia și Regiunea București - Ilfov, la sud cu Bulgaria, la est cu Republica Moldova, Ucraina și țărmul Mării Negre. Acoperind 35.762 km² sau 15% din suprafața totală a țării, regiunea este a doua ca mărime din cele 8 regiuni ale României.

Structura sistemului de așezări

Regiunea Sud-Est cuprinde 6 județe: Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea, Vrancea. La nivelul fiecărui județ structurile autorității locale sunt reprezentate de consilii județene, consilii locale, municipale, orașenești și comunale. Localitățile sunt structurate astfel: 11 municipii, 24 orașe și 355 comune având 1.447 sate. Cel mai mare municipiu este Constanța cu o populație (1 iulie 2011) de 299.824 locuitori, urmat de Galați 287.046 locuitori, Brăila 208.464 locuitori, Buzău 130.320 locuitori, Focșani 97.714 locuitori și Tulcea cu 89.993 locuitori.

Evoluția populației principalelor centre urbane din Regiunea Sud-Est

Numărul locuitorilor a scăzut în toate cele șase municipii reședințe de județ din regiune în perioada 2002-2011. Cauzele acestei scăderi sunt multimple și se înscriu în tendința pe care au cunoscut-o majoritatea orașelor din România în ultimii ani: migrația externă și internă, migrația către zonele rurale dar și natalitatea scăzută din ultimele două decenii. Menționăm că o parte semnificativă a populației care figurează în datele statistice ca rezidenți ai acestor orașe, sunt plecați în alte regiuni din țară sau în străinătate în calitate de muncitori migranți. Astfel, din datele ultimului recensământ se poate vedea clar acest lucru, existând o discrepanță mare între numărul locuitorilor înregistrați la oficiile de evidență a populației și numărul populației care a rezultat în urma recensământului din 2011.

Structura socio-demografică a populației

A) Evoluția populației și potențialul demografic

Populația Regiunii Sud - Est era la data de 1 iulie 2011 de 2.794.337 persoane ceea ce reprezintă 13,09% din populația României. În perioada 1992-2011, populația regiunii a înregistrat o scădere continuă, tendința păstrându-se în continuare. Dacă în perioada 1992-1999, județele Constanța și Galați au cunoscut creșteri nesemnificative de populație (0,4% - Constanța și 0,49% Galați), per total fiecare județ al regiunii a înregistrat scăderi ale populației în perioada 1992-2011. Totuși, în perioada 2009-2011 se atestă o foarte ușoară creștere a populației în județul Constanța.

Analiza structurii populației Regiunii Sud Est în perioada 2001-2011 relevă o tendință de îmbătrânire a populației prin scăderea ponderii grupelor de vârstă sub 35 de ani și creșterea ponderii grupelor de vârstă peste 35 de ani. Această tendință se regăsește pe tot intervalului studiat.

Mișcarea naturală a populației

Tendința de îmbătrânire a populației din Regiunea Sud Est este evidentă și la analiza mișcării naturale a populației. Astfel, deși se constată o scădere continuă a numărului de copii născuți vii față de 2000 atât în mediul urban cât și în mediul rural. De asemenea, sporul natural înregistrează o degradare rapidă în aceeași perioadă, scăzând de la 0,4% în mediul urban și -1,5% în mediul rural la -1,5% și respectiv -5,5%.

Mediul rural se confruntă cu scăderi dramatice ale sporului natural în toate cele șase județe ale regiunii.

În ceea ce privește speranța de viață la naștere, Regiunea Sud Est are o poziție inferioară față de media UE 27, locuitorii regiunii trăind la nivelul anului 2011 cu aproximativ 5 ani și jumătate mai puțin decât cei din Uniunea Europeană. Se constată o variație importantă a speranței de viață în cadrul statelor Uniunii Europene, italienii trăind cu aproximativ 8 ani mai mult decât românii, iar grecii și germanii cu 6 ani mai mult. Speranța de viață în România este comparabilă cu cea din Bulgaria sau Ungaria.

Mișcarea migratorie

În ceea ce privește migrația internă, se remarcă faptul că Regiunea Sud Est prezintă o migrație negativă fiind a treia regiune sursă din cadrul României, după Regiunea Nord Est și Sud Vest Oltenia. La nivelul anului 2011, Regiunea Sud Est a înregistrat un număr de 40.305 de persoane plecate și 37.538 de persoane sosite, regiunea pierzând astfel 2.767 locuitori în favoarea altor zone ale României. Cea mai mare mobilitate la nivelul județelor componente s-a înregistrat în județele Constanța, Galați și Buzău, iar cea mai mică în județele Tulcea și Braila. Singurul județ din Regiunea Sud Est care a înregistrat migrație pozitivă în anul 2011 a fost Constanța (298 de persoane). Județele cu cele mai mari pierderi de locuitori au fost Tulcea (-705 persoane), Galați (-724 persoane) și Brăila (-743 persoane).

Proгноze demografice

Evoluțiile demografice recente sugerează faptul că Europa se va confrunta în următorii ani cu o vulnerabilitate demografică ridicată provenită din trei procese importante: scăderea populației cu vârstă de muncă, îmbătrânirea populației și creșterea migrației. Această combinație fără precedent pe continentul european are potențialul de a se transforma într-o criză puternică, scăzând competitivitatea și potențialul de creștere al Uniunii Europene.

Scăderea populației cu vârstă de muncă se datorează unor factori precum declinul din ultimii ani al ratelor nașterilor la nivel european și amânarea deciziei de a avea copii, o dată cu creșterea nivelului de trai și al calității vieții.

În acest context, gradul de dependență al populației vârstnice (procentul persoanelor cu vârstă de 65 de ani și peste, raportat la procentul populației cu vârstă între 15 și 64 de ani) este estimat de către EUROSTAT a se majora de la 25,9% în 2010, la 38,4% în 2020, în cazul UE 27. Situația devine din ce în ce mai gravă, gradul de dependență prognozat pentru 2045 fiind de 48%. În cazul României, gradul de dependență al vârstnicilor se va majora de la 21,3% în 2010 la 30,32% în 2030 și la 47,77% în 2045 păstrându-se tendința generală de creștere accentuată a ratei de dependență a vârstnicilor față de populația cu vârstă de muncă.

Potrivit evaluării Comisiei Europene în privința provocării demografice, Regiunea Sud Est are o poziție relativ bună în comparație cu alte regiuni UE. Astfel, valoarea indicelui de vulnerabilitate demografică clasează Regiunea Sud Est pe locul 53 din cele 267 de regiuni ale Uniunii Europene.

Schimbarea demografică are așadar o importanță majoră pentru economie și societate, iar declinul demografic preconizat va afecta aproape toate zonele de acțiune ale politicii, atât la

nivel european, cât și la nivel național și regional. Schimbările demografice se vor concretiza în modificarea structurii de vârstă și de ocupare a societății în care trăim, eficiența economică și echitatea între generații devenind probleme tot mai stringente.

B) Resursele umane

Starea de sanatate

Sistemul sanitar din România se confruntă cu o criza datorată subfinanțării și învechirii infrastructurii, criză care se traduce printr-o asistență sanitară precară acordată unora dintre cetățenii țării și care are un impact negativ asupra bunăstării populației. Gradul ridicat de sărăcie din anumite zone și educația necorespunzătoare sunt factori care determina un mod de viață dăunător pentru sănătate (alimentație necorespunzătoare, consum excesiv de alcool și tutun), asistență sanitară precară, comportament care generează o stare de sănătate proastă a populației, urmată de scăderea speranței de viață și de creșterea mortalității infantile.

Astfel, comparativ cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, România se situează pe ultimul loc în privința mortalității infantile cu 9,4 copii morți la 1.000 de născuți vii, în anul 2010, față de media UE 27 de 3,9 copii morți la 1.000 de născuți vii. Se observă o îmbunătățire a situației în perioada 2007-2011, dar rata mortalității infantile rămâne deosebit de ridicată, respectiv 12 copii morți la 1.000 de născuți vii în 2007, și 9,4 în 2011. Situația este destul de îngrijorătoare inclusiv comparând datele Regiunii Sud-Est cu celelalte regiuni din România. Astfel, de mai mulți ani Regiunea Sud-Est se află printre ultimele trei regiuni la acest capitol cu o valoare de 11,3 în 2011.

În privința speranței de viață la naștere, România înregistrează valori mult mai scăzute decât media europeană, atât în ceea ce privește populația masculină, cât și în ceea ce privește populația feminină, indicator clar al calității vieții inferioare față de media europeană. Durata medie de viață în pe regiuni este mult mai uniformă. Unica regiune care se distanțează de restul este București-Ilfov cu o speranță de viață cu aproape 2 ani mai mare față de media națională. Regiunea Sud-Est se afla pe la mijlocul clasamentului printre celelalte 7 regiuni, cu o valoare echivalentă mediei naționale.

Sistemul sanitar

Sistemul sanitar din România se confruntă cu o criză datorată subfinanțării și învechirii infrastructurii, criză care se traduce printr-o asistență sanitară precară acordată unora dintre cetățenii țării și care are un impact negativ asupra bunăstării populației. Astfel, România se situează pe ultimul loc în privința mortalității infantile cu 9,4 copii morți la 1.000 de născuți vii în anul 2011 față de media UE 27 de cca 3,9 copii morți la 1.000 de născuți vii. Rata mortalității infantile a scăzut continuu ultimii ani dar România rămâne pe ultimul loc în UE în această privință. Regiunea Sud-Est a înregistrat în 2011 o rată a mortalității infantile de 11,3, situându-se pe ultimul loc între regiuni.

În privința speranței de viață la naștere, în 2011 România se situa pe locul 22 dintre cele 27 de state membre în cazul bărbaților, cu o valoare de 70,8 de ani, cu 6 ani mai mică decât media UE și pe penultimul loc, înaintea Bulgariei, în cazul populației feminine, cu o valoare de 77,8 de ani, cu 4,7 ani mai mică decât media UE.

Nivelul de instruire

Analiza comparativă între Regiunea Sud Est și Uniunea Europeană asupra principalilor indicatori din domeniul educației arată că în privința **participării elevilor/ studenților la educație**, Regiunea Sud Est ocupă penultimul loc din clasamentul regiunilor românești, cu o valoare a gradului de cuprindere de 17,7%, față de media națională de 19,7%, fiind la o distanță

de 8,2 puncte procentuale de cea mai bine clasată regiune din România (București – Ilfov) și de 16,9 puncte procentuale față de cea mai bine clasată regiune în UE, Regiunea Bruxelles (34,6%).

Populația școlară a cunoscut o scădere între anii 2005/2006 și 2011/2012 de 537.316 elevi și studenți, iar la nivelul Regiunii Sud Est de 52.777 de persoane (9,8% din scăderea totală). Cu toate acestea, s-a înregistrat o creștere în învățământul preșcolar de 3.776 elevi, în cel liceal de 14.393, dar mai ales în învățământul postliceal și de maiștri 5.910 sau cu 115% mai mult.

Numărul de studenți la nivel național și regional a crescut constant între anii universitari 1992/1993 și 2010/2011, ca să înceapă să scadă, începând cu anul 2011/2012. Unul din motivele posibile ar fi și scăderea semnificativă a promovabilității examenului de bacalaureat în ultimii 2 ani. Din cei 539.852 din România în anul școlar 2011/2012, 45.988 erau înscriși la facultățile din Regiunea Sud Est, aceștia fiind concentrați mai ales în orașele Constanța și Galați.

Rata abandonului școlar în 2010/2011 a fost în creștere față de anii școlari și 2009/2010 la nivelul învățământului primar la nivelul Regiunii Sud Est. Cele mai mari creșteri ale ratei abandonului școlar au fost la învățământul liceal și cel profesional unde rata a fost de 24,4%. Cele mai afectate județe din Regiunea Sud Est au fost județele Vrancea și Constanța pe nivelul abandonului școlar în ciclul primar și Tulcea și Brăila la cel gimnazial. De asemenea, Brăila, Galați, Tulcea și Constanța au avut rate ale abandonului școlar mult peste media națională, în ciclul profesional.

Structura și dinamica resurselor de muncă

Ocuparea forței de muncă și șomajul

În privința **ratei de activitate** și **ratei de ocupare a forței de muncă (civile)**, Regiunea Sud Est înregistra în 2011 o **rată de activitate de 56,5%** și o **rată de ocupare de 53,0%**, clasându-se astfel pe penultimul loc în România.

Analiza ratei de activitate pe județele componente ale Regiunii Sud Est relevă faptul că județele Constanța și Vrancea depășesc media regională, dar fără a se apropia de media națională, doar județul Buzău atingând acest indicator, în timp ce județul Galați are cea mai mică rată de activitate, respectiv 47,9%. În privința ratei de ocupare se constată că județele Buzău și Constanța prezintă valori mai apropiate de media națională, respectiv 57,9% și 57,8% față de 59,6% la nivel național și că doar județele Buzău și Vrancea mai depășesc media regională. Cel mai mic grad de ocupare (44,1%) este înregistrat de județul Galați.

Una dintre problemele majore ale Regiunii Sud Est, ca de altfel a întregii țări o reprezintă **tendința accentuată de îmbătrânire a populației**. În acest context, se remarcă o diferențiere în privința participării populației la activitatea economică în funcție de sex, odată cu înaintarea în vârstă. Astfel, din totalul de 43,8% de persoane active în regiune în anul 2011, 10,3% se încadrează în grupa de vârstă de peste 64 de ani, constatându-se că o mai mare pondere o au bărbații decât femeile, diferența fiind de 2,2 procente, chiar dacă speranța de viață a acestora este mai mică decât în cazul femeilor. Aceeași situație se mentține și în cazul grupei de vârstă preponderentă în activitatea economică, respectiv 15-64 de ani, unde diferențele între sexe sunt chiar mai mari, de până la 17,9 procente în anul 2011.

Evoluția populației ocupate pe activități ale economiei naționale

Problemele cu care se confruntă Regiunea Sud-Est și în egală măsură, întreaga țară, sunt legate, în special de scăderea populației totale, active și ocupate.

Scăderea numărului total al populației, a avut repercursiuni majore și asupra pieței forței de muncă.

În anul 2011, în regiune, era un număr de 1.105.000 (persoane) populație ocupată, ceea ce reprezenta 12,09% din totalul la nivel național. La nivelul regiunii, evoluția numărului de persoane ocupate este asemănătoare evoluției la nivel național: se remarcă o stagnare a populației ocupate în perioada 2007-2008 și o scădere accentuată, începând cu 2009, odată ce au fost resimțite efectele crizei economice.

Nivelul de trai, gradul de sărăcie, raportul de dependență socială

Veniturile populației

Se constată o creștere a diferenței dintre veniturile totale nete ale populației regiunii față de media națională în ultimii ani, procentul aferent anului 2011 fiind cu 13% sub media națională, atingând valoarea de 1276 lei. În anul 2010, veniturile totale nete ale populației regiunii au scăzut, ajungând la valoarea de 1.234 lei lunar/persoană, cu excepția județelor Galați și Tulcea, care au înregistrat creșteri; județul Vrancea a înregistrat o scădere a veniturilor atât în 2010, cât și 2011.

În ceea ce privește cheltuielile la nivelul regiunii, din totalul cheltuielilor bănești la nivelul anului 2011, cele aferente produselor alimentare reprezintă 22,0%, încadrându-se peste media națională, cheltuielile pentru cumpărarea de mărfuri nealimentare 21,6%, încadrându-se puțin sub media națională, iar cele pentru plata serviciilor 17,50%, fiind aproape identice cu media națională. Cheltuielile totale lunare pe persoană, din regiune, au fost în anul 2011 de 687,14 lei, mai mici decât media pe țară cu 10,4%.

Sărăcia

România înregistra, în anul 2011, o expunere la riscul de sărăcie, înaintea acordării prestațiilor sociale, de 29,1%, la o distanță mare față de țări precum Italia, Polonia sau Grecia, dar în scădere în perioada 2007-2010 și o oarecare creștere în 2011.

Media la nivel european a expunerii la sărăcie, după acordarea prestațiilor sociale, este de 16,9%, în creștere după o perioadă de stagnare 2008-2010. România se află la o distanță de 5,3 procente de aceasta medie, înregistrând o expunere la riscul de sărăcie, după acordarea prestațiilor sociale, de 22,2%, în creștere, după o scădere continuă în perioada 2007-2010.

România înregistrează cea mai mare expunere la riscul de sărăcie a populației încadrate în muncă, respectiv 18,7% față de media UE 27 de 8,9%.

Femeile, persoanele vârstnice și tinerii fac parte din categoria persoanelor cu o mai mare expunere la riscul de sărăcie, atât în Uniunea Europeană, cât și în România.

Cele mai mari rate ale sărăciei se înregistrează, în 2011, în Regiunea Nord Est (32,4%) și Regiunea Sud-Vest Oltenia (28,9%), urmate de Regiunea Sud Est, în timp ce cea mai redusă rată a sărăciei se înregistrează în Regiunea București-Ilfov.

Evoluția raportului de dependență economică indică o înrăutățire continuă a situației, ceea ce ar putea avea repercursiuni în viitor asupra capacității autorităților de a suporta costurile sociale suplimentare.

Infrastructura de importanță regională și locală

În general, Rețeaua de drumuri este slab dezvoltată și de o calitate necorespunzătoare, comparativ cu țările din UE.

În anul 2011, lungimea totală a rețelei de drumuri publice din Regiune era de 10.898 km, ceea ce situează regiunea pe locul VI la nivel național; din totalul drumurilor publice regionale, erau modernizate numai 27,2%, regiunea ocupând ultimul loc la nivel național (în afară de Regiunea București-Ilfov).

Dintr-un total 4.578 km. de drumuri județene la nivelul anului 2012, ponderea cea mai mare o dețin drumurile cu îmbrăcăminti ușoare rutiere (62,29%), în timp ce drumurile cu îmbrăcăminti asfaltice tip greu și mediu au o pondere 14,43%; singurul județ fără îmbrăcăminti asfaltice tip greu și mediu, fiind județul Galați. De remarcat faptul că, față de anul 2007, numărul de km. aferent drumurilor județene în Regiunea Sud-Est a crescut doar cu 40 de km.

În Regiunea Sud Est, procentul străzilor orășenești modernizate a fost în anul 2011 de 68,36%, în ușoară scădere față de anul 2010 (70,9%).

Principalele probleme care afectează căile ferate din regiune sunt legate de condițiile proaste în care se găsesc elementele rulante din punct de vedere tehnic, care duc la creșterea timpului de călătorie, cât și al condițiilor de confort relativ scăzut al vagoanelor de transport persoane. Este necesar să se îmbunătățească cantitativ și calitativ situația drumurilor de acces și a căilor ferate spre centrele economice majore și de asemenea, legătura dintre acestea și coridoarele de transport europene. Din punct de vedere al densității liniilor ferate la 1.000 km, Regiunea se situează pe locul III la nivel național, la egalitate cu Regiunea Nord-Vest, înregistrând o densitate de 48,8 față de media națională de 45,2, însă, doar 522 km de linie ferată sunt electrificați, regiunea aflându-se, din acest punct de vedere, pe locul V la nivel național.

La nivel regional, ponderea liniilor electrificate din totalul liniilor de căi ferate în exploatare, era în anul 2011, de 29,9%, ocupând astfel penultimul loc față de nivelul național.

Dezvoltarea infrastructurii de transport în Regiunea Sud-EST va juca un rol important în integrarea pieței interne.

Rețeaua de căi navigabile se situează în întregime în partea de sud și sud-est a României cu o densitate de 6,5 km/1000 kmp; lungimea rețelei este de 1.779 km, din care 1.075 km Dunărea navigabilă internațională, 524 km brațele navigabile ale Dunării și 91 km cai navigabile artificiale (canalele Dunare-Marea Neagra și Poarta Alba-Navodari).

În perioada 2005-2008, transportul maritim de bunuri a înregistrat o creștere continuă, pentru ca în anul 2009, să înregistreze o scădere bruscă (de la 47 mii t. La 36 mii t.). În anul 2011, cantitatea de bunuri transportată a început din nou să crească (38 mii t.) fără a atinge însă nivelul anului 2008.

În aceeași perioadă, transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare, din punct de vedere al cantității de mărfuri transportate, a fost relativ constant, singura scădere bruscă înregistrându-se practic în același an, 2009.

Traficul maritim a însumat 4.874 vase în 2011. Traficul naval a înregistrat un trend ascendent în perioada 2004-2011 (+11,4%), apoi în 2009, a înregistrat o scădere semnificativă față de 2008 (-16%), în contextul crizei economice și al concurenței internaționale puternice.

Din cele 4 Regiuni care desfașoară transport național pe căi navigabile interioare, Regiunea Sud-Est ocupă locul 1, fiind favorizată de poziția geografică.

Conform datelor de trafic portuar aferente celor trei porturi ale Regiunii Sud-Est, numărul de nave și implicit de mărfuri transportate, este în scădere, cel mai scazut număr înregistrându-se la nivelul anului 2009 (4.353 nave) în anul 2011 fiind în ușoară creștere (5.788 nave) fără a atinge însă nivelul anului 2006 (8.563 nave).

În anul 2011, transportul de mărfuri (mii tone) prin porturile din regiunea Sud-Est a reprezentat 83,03% din totalul mărfurilor transportate prin porturile din țară și 92,2% din totalul mărfurilor transportate internațional, la nivelul tuturor porturilor fluviale din România.

La nivelul aceluiași an, flota fluvială românească era alcătuită din 1.458 nave propulsate și nepropulsate, iar mijloacele de transport maritim numărau 35 nave.

În regiune, există patru aeroporturi: un aeroport internațional la Mihail Kogălniceanu, situat la 24 km de Constanța, unul la Tulcea (care funcționează în prezent numai pentru curse charter), un aeroport utilitar la Tuzla (Constanța) și un aeroport utilitar la Buzău. Problemele întâmpinate de transportul aerian sunt legate în special de lipsa dotărilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare, servicii care nu se ridică la standardele internaționale.

Cel mai important aeroport din regiune - aeroportul din Constanța - are un trafic de pasageri modest, în această privință ocupând poziția poziția 9 în anul 2012, între aeroporturile din România.

Telecomunicațiile și Societatea informațională

Analiza indicatorilor care privesc dezvoltarea “societății informaționale” evidențiază o situație duplicitară. Comparativ cu alte regiuni din România, Regiunea Sud Est are un nivel de “e-incluziune” relativ bun, dar, în clasificările regiunilor Uniunii Europene, ocupă mereu ultimele poziții, fiind printre regiunile cele mai puțin performante, fie în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii informației, fie în ceea ce privește nivelul de abilități informatice ale populației. Accesul la serviciile telefonice este sub media națională în toate județele, cu excepția județului Constanța, care înregistrează numărul cel mai mare de convorbiri.

În anul 2011, doar 44% de locuitori din Regiunea Sud Est aveau acces la Internet.

Gradul de informatizare a populației rămâne însă scăzut. În anul 2011, 55% din populația de la nivel regional nu știa să utilizeze calculatorul, procentul fiind aproape egal cu media României (54%). În mod firesc, ridicat este și procentul populației care nu a utilizat niciodată Internetul, care se ridică la 36%, în scădere față de anul 2008, când procentul respectiv a fost de 64%.

Infrastructura sanitară

Sistemul sanitar din România se confruntă cu o criză datorată subfinanțării și învechirii infrastructurii, criză care se traduce printr-o asistență sanitară precară acordată cetățenilor și care are un impact negativ asupra bunăstării populației.

În privința numărului de unități sanitare (exclusiv cabinete medicale), raportat la populația regiunii, în Regiunea Sud Est în anul 2011, se înregistrau un număr de 56,6 unități sanitare la 100.000 de locuitori, cu 20,3 unități sanitare mai puțin decât media națională, Regiunea clasându-se astfel, pe ultimul loc față de nivelul național.

Analizând evoluția principalelor unități sanitare din Regiunea Sud-Est, se poate observa că acestea nu au avut o evoluție constantă în perioada analizată. Numărul de unități spitalicești a cunoscut o evoluție crescătoare până în anul 2010 pentru ca în anul 2011 numărul acestora să se reducă cu 5 unități. Totodată, putem observa că în anul 2011, în Regiune nu există niciun sanatoriu pentru afecțiunile TBC și niciun preventoriu. Cel mai mare număr de unități sanitare rămân farmaciile și punctele farmaceutice care au înregistrat o creștere permanentă. Numărul de

policlinici este relativ mic comparativ cu alte Regiuni (locul V la nivel național). În anul 2011, fiecare județ deținea un centru de transfuzie sanguină și un număr scăzut de creșe, cele mai puține fiind înregistrate în județul Galați; cele mai multe spitale se găseau în județul Constanța, ceea ce reprezintă 36,7% față de nivelul regional, iar cele mai puține în județul Tulcea. Astfel, Regiunea Sud-Est ocupă locul 6, ca număr de spitale față de nivelul național.

Regiunea de dezvoltare Sud Est se clasează pe locul 6 și după numărul de cabinete medicale la 100.000 de locuitori.

În ceea ce privește distribuția unităților sanitare pe medii, se remarcă faptul că în Regiunea de dezvoltare Sud- Est, procentul de unități sanitare din mediul rural la unitățile sanitare din mediul urban este de doar 25,07%.

La nivelul regiunii, se constată că județele Vrancea, Tulcea și Buzău înregistrează valori ale acestui procent mai mari decât media națională, în timp ce județele Brăila, Constanța și Galați sunt sub media națională. Se constată de asemenea o scădere a numărului de unități sanitare în mediul rural, la nivel regional față de anul 2008. Existența unui număr redus de unități sanitare în mediul rural pune probleme serioase populației din zona respectivă, prin îngreunarea accesului la servicii medicale datorită distanțelor considerabile care trebuie parcurse până la primul punct de asistență sanitară

Majoritatea clădirilor în care sunt localizate unitățile sanitare , precum și echipamentele din dotare sunt într-o stare precară, necesitând investiții importante pentru a oferi populației servicii la nivelul standardelor în domeniu.

O analiză a numărului de unități sanitare cuprinzând spitalele, policlinicile, dispensarele medicale, centrele de sănătate, creșele și farmaciile și punctele farmaceutice pe formă de proprietate relevă faptul că segmentul privat al infrastructurii medicale este mult mai bine reprezentat decât segmentul public.

În acest sens, în Regiunea Sud Est, între anii 2005-2011, s-a înregistrat o scădere a numărului de unități sanitare cu proprietate majoritară de stat, în timp ce sectorul privat a crescut. Ponderea sectorului privat față de sectorul public a crescut astfel de la 22,3% în 2005 la 219,1% în anul 2011. Cea mai mare pondere a unităților private față de unitățile de stat se înregistra la nivelul anului 2011 în Județul Constanța (1021,9%), iar cea mai mică în Județul Vrancea (16,6%). De remarcat este și faptul că în județul Galați, în anul 2011, s-a înregistrat o scădere semnificativă a numărului de unități sanitare proprietate de stat (139), față de anul 2010 când în județ se înregistrau 486 de unități. În același timp, a crescut proporțional numărul unităților sanitare proprietate majoritar privată (de la 630 în anul 2005 la 989 în anul 2011).

Problemele cu care se confruntă sistemul sanitar se reflectă și în numărul de paturi din spitale care, în perioada 2005-2011, a cunoscut o scădere cu aproape 10% la nivel național. Tendința actuală este de continuă scădere, în contextul demarării reformei din domeniul sanitar, pe fondul unei subfinanțări cronice și al unui management defectuos cu care se confruntă sistemul sanitar actual.

În ceea ce privește distribuția pe județe ale Regiunii Sud Est a numărului de paturi de spital, se constată că la nivelul anului 2011, cea mai mare valoare se înregistra în județul Constanța iar cea mai mică în Județul Tulcea. În privința numărului de paturi de spital la 100.000 de locuitori, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2011, se constată ca toate județele înregistrează valori sub media națională .

Infrastructura de asistență socială

Serviciile sociale pentru care există date disponibile sunt: masa la cantina de ajutor social, serviciile de asistență socială pentru persoanele vârstnice și servicii de îngrijire și asistență la domiciliu. În acest context, pentru primele două tipuri de servicii sociale, infrastructura de prestare a acestora este extrem de importantă.

În cazul Regiunii Sud Est se constată o scădere importantă pe perioada 2000-2010 a numărului de cantine de ajutor social unde persoanele asistate pot servi masa, scădere care depășește media națională, respectiv -47,83% față de -32,20% la nivel național. Deși în anul 2008, capacitatea cantinelor sociale din Regiunea Sud Est crescuse cu 8,68%, în anul 2010, numărul acestora s-a redus cu 23,57%, iar numărul de beneficiari a scăzut cu 25,24%.

La nivelul anului 2010, Regiunea Sud Est înregistra un număr de 4.854 locuri pentru servirea mesei în fiecare zi și un număr de beneficiari de 3.768 de persoane într-un număr de 12 cantine sociale. Cei mai mulți beneficiari ai acestui serviciu social se găseau în județele Constanța, Buzău și Galați, iar cel mai mic în județul Tulcea.

În ceea ce privește cantinele de ajutor social din Regiunea Sud Est, se remarcă existența unui număr de 21 unități finanțate din surse ale ONG-urilor sau ale altor reprezentanți sociali. De existența acestora au beneficiat în anul 2010, în medie, un număr de 1.531 persoane pe zi, cu 1.459 persoane mai puțin decât capacitatea maximă. Se remarcă județul Brăila, care înregistrează cel mai mare număr de astfel de unități și cel mai mare număr de beneficiari. Județele Constanța și Vrancea înregistrau fiecare, în anul 2010, câte o cantină socială finanțată de ONG-uri sau alți reprezentanți ai societății civile, cantina socială din Galați funcționând aproape la capacitatea maximă de 420 de persoane. Județele Tulcea și Buzău nu aveau nici o cantină de ajutor social.

În perioada 2000-2010 s-a constatat o creștere a numărului de cămine de bătrâni finanțate de la bugetele locale, Regiunea Sud Est înregistrând o rată de creștere de 566,7%, de la 3 la 20 de unități. Numărul de locuri, dar și numărul beneficiarilor serviciilor acestora s-a majorat atât la nivel regional, rata de creștere a acestora fiind mai mare în Regiunea Sud Est decât media națională. La nivelul Regiunii Sud Est se remarcă faptul că județele Buzău, Tulcea și Vrancea nu aveau nici un cămin de bătrâni finanțate de bugetul local în anul 2004, dar în anul 2011 Județul Buzău avea 4 unități, Tulcea 1 și Vrancea 2 unități. Se observă faptul că toate județele regiunii ofereau în anul 2010 servicii de îngrijire a vârstnicilor, peste capacitatea normală.

Întrucât nevoile de îngrijire în centre rezidențiale pentru persoanele vârstnice sunt mult mai mari decât capacitatea de finanțare a autorităților locale, o serie de ONG-uri contribuie la finanțarea unor cămine pentru vârstnici suplimentare, în Regiunea Sud Est se înregistrau un număr de 6 unități.

În ceea ce privește centrele de zi pentru vârstnici, finanțate de la bugetul local, se remarcă faptul că, la nivelul anului 2011, județul Galați era singurul care mai presta servicii de îngrijire și asistență pentru 128 de persoane, într-un număr de 2 unități.

La nivelul anului 2010, în regiunea Sud Est, se mai înregistrau doar un număr de număr de 8 unități de furnizori de servicii de asistență socială, (din care 2 sunt publici și 6 privați). Județele cu cei mai mulți furnizori de servicii de asistență socială sunt Galați și Buzău. Cei mai mulți furnizori sunt în mediul urban. În mediul rural, un rol important în protecția persoanelor vulnerabile îl joacă familia. Cea mai mare parte a furnizorilor publici de servicii sociale acordă servicii primare, nefiind dezvoltate serviciile specializate.

Infrastructura de educație

Apropierea instituțiilor de casa elevilor sau studenților poate influența performanța școlară a acestora, precum și disponibilitatea acestora de a-și continua educația. Dacă în mediul urban distanța școlii față de casă nu este o problemă foarte stringentă, existând posibilitatea găsirii unei școli la o distanță rezonabilă pe care copilul să o poată parcurge fără să ajungă la școală deja obosit, în mediul rural distanțele pot fi considerabile și reprezintă în unele cazuri motivul abandonului școlar.

Urmare a modificărilor legislative, în perioada 2000-2011, se constată un trend descendent al unităților de învățământ, la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare.

În ceea ce privește numărul de **unități școlare** din cadrul Regiunii Sud Est, se constată că tendința generală de scădere se menține și la nivelul anului școlar 2011-2012, aceasta fiind a patra regiune, în funcție de numărul de unități școlare, înregistrând 12,6% din unitățile de învățământ din România.

Se remarcă faptul că dintre județele Regiunii Sud Est, cele mai multe unități de învățământ sunt în județul Constanța și Galați, iar cele mai puține în județul Tulcea. Numărul mic de unități școlare răspândite pe toată suprafața regiunii poate genera un acces dificil al elevilor la școli, dar, pe de altă parte, numărul în scădere al acestora nu justifică, din punct de vedere economic, înființarea de noi unități școlare.

Analizând numărul de unități școlare la 100.000 de locuitori se constată faptul că Regiunea Sud Est are aproximativ același număr de unități școlare la 100.000 de locuitori față de media națională, situându-se pe locul 3 în România din acest punct de vedere.

Astfel, în anul școlar 2011-2012, Regiunea Sud Est înregistra un număr de 35,2 unități școlare la 100.000 de locuitori, în timp ce media națională era de 36,6 unități școlare la 100.000 de locuitori.

Dintre județele regiunii, se remarcă județul Constanța, cu o valoare de 37,7 de unități la 100.000 de locuitori, dar și județul Braila, cu 36 unități școlare la 100.000 de locuitori.

În ceea ce privește evoluția numărului de unități școlare din Regiunea Sud Est comparativ cu evoluția națională, în perioada 2003-2012, se constată o scădere accentuată a numărului de unități școlare, la nivel regional, desființându-se, pe perioada studiată, un număr de 854 de unități de învățământ, iar la nivel național 4.871. Nivelele de instruire care au înregistrat creșteri au fost nivelul liceal și nivelul postliceal. Important este și următorul fapt: în anul școlar 2007-2008 numărul de unități școlare aferente învățământului liceal a fost de 1.426, iar în anul școlar 2011-2012 numărul acestora a crescut la 1.615, în scădere însă față de anul 2010/2011.

Cea mai drastică scădere a numărului de unități de învățământ, se înregistrează la nivelul de instruire profesional și preșcolar. **Învățământul profesional** în ultimii ani școlari, a scăzut și la nivel regional. Acest fapt se datorează modificărilor impuse prin legea învățământului, formarea tehnică și profesională realizându-se prin liceele tehnologice. Demn de semnalat este faptul că județul Tulcea deși are cele mai puține unități de învățământ, raportat la nivelul regional, iar în anul școlar 2011-2012 a înregistrat o creștere cu 10 unități de învățământ primar și gimnazial.

Variația procentuală a numărului de unități de învățământ în perioada 2003-2012, relevă faptul că s-au desființat 38,12% dintre unitățile de învățământ la nivel național și 46,44% la nivelul Regiunii Sud Est.

În ceea ce privește repartizarea unităților de învățământ pe medii de rezidență în Regiunea Sud-Est, se remarcă o scădere a unităților de învățământ situate în mediul rural, cu 20,15% în anul școlar 2011-2012, față de anul școlar 2007. Această situație se datorează și faptului că în mediul rural s-a realizat comasarea unităților școlare din cauza scăderii numărului de elevi.

În anul școlar 2011-2012 numărul de unități școlare situate în mediul rural a reprezentat 44% din totalul unităților școlare.

Demn de semnalat este faptul că județul Braila are cea mică pondere de unități școlare în mediul rural (33,6%), față de numărul total de unități școlare ale județului.

Județul se situează pe penultimul loc, raportat la numărul total de unități școlare, la nivelul anului școlar 2011-2012.

Domeniul preșcolar a fost foarte afectat, cu diminuări de 63,73% la nivel național și 69,65% la nivel regional. Nivelul de studiu cu cea mai mare creștere a numărului de unități școlare a fost nivelul liceal (14,54% la nivelul național și 18,75% la nivel regional) așa cum reiese și din reprezentările grafice de mai jos.

Numărul **instituțiilor de învățământ superior** a cunoscut o evoluție neuniformă între anii universitari 2001/2002 și 2011/2012. În anul universitar 2011/2012, în România funcționau 108 instituții de învățământ superior, dintre care 7 în Regiunea Sud Est.

Dintre cele 7 instituții de învățământ superior din Regiunea Sud Est 3 sunt de stat, iar 4 sunt private. În ceea ce privește numărul facultăților din cadrul instituțiilor de învățământ superior, s-a observat o creștere de asemenea susținută până în anul 2000/2001, materializată printr-o triplare a numărului acestora, urmată de o creștere mai moderată până în anul 2005/2006, după care numărul acestora a început să scadă. În anul universitar 2011/2012, Regiunea Sud Est cuprindea 53 dintre cele 614 de facultăți din România (2011/2012).

La nivelul Regiunii Sud Est cele mai multe facultăți sunt în Constanța și în Galați.

Ca urmare a dezvoltării domeniului învățământului superior, pe piața educațională românească au apărut o serie de facultăți private care, în anul universitar 2011/2012, 3 dintre cele 16 la nivelul Regiunii Sud Est. Aceste cifre demonstrează succesul de care se bucură și eficiența economică de care dă dovadă învățământul superior privat în Regiunea Sud Est.

Analiza evoluției învățământului superior privat din Regiunea Sud Est între anii universitari 2003/2004 și 2011/2012 relevă desființarea a 2 instituții de învățământ superior în anul 2005/2006, dar păstrarea unui număr aproximativ constant de facultăți, respectiv 15 pe tot intervalul. În anul universitar 2010/2011 a fost înființată o nouă facultate la Focșani. În acest timp numărul studenților a înregistrat o dublare, pentru ca începând cu anul 2011/2012 să înceapă să scadă.

Mediu

Rețelele de alimentare cu apă potabilă Raportat la totalul localităților din regiune (390), rezultă că numărul de localități acoperite de sistemele de alimentare cu apă potabilă în regiunea Sud Est (la sfârșitul anului 2011) a fost de 87,43%.

Se remarcă faptul că ponderea populației cu acces la apă potabilă a înregistrat un trend crescător în ultimii ani. Gradul de racordare la rețelele de distribuție a apei potabile, în regim centralizat este semnificativ mai ridicat în zona urbană față de zona rurală.

Rețele de canalizare. Din datele disponibile pentru anul 2011, se observă că județul Brăila are cel mai scăzut număr de localități racordate la rețeaua de canalizare publică, însumând 11,36%, media fiind de 24,59% pe teritoriul Regiunii. Cu toate acestea județul ocupă locul trei în Regiune, la indicatorul privind lungimea totală simplă a conductelor de canalizare publică. Gradul de acoperire cu rețele de canalizare în mediul urban este nesatisfăcător, necesitând investiții pentru extinderea acestora sau re tehnologizarea și modernizarea celor existente. În mediul rural, în general, nu există rețelele de canalizare.

Epurarea apelor uzate. Apele uzate epurate evacuate depășesc, în general, limitele la indicatorii de calitate impuși prin legislație. Aceste depășiri se datorează exploatării necorespunzătoare a echipamentelor existente, dar și necesității de re tehnologizare a acestora. Majoritatea stațiilor de epurare sunt dotate doar cu treaptă mecanică, nu și biologică, calitatea apelor evacuate fiind necorespunzătoare. Unele localități (de ex. Municipiile Galați și Tulcea) nu au stație de epurare, apele uzate fiind deversate direct în Dunăre.

Infrastructura pentru distribuția de gaze este prezentă în 56 localități din regiune, din care 19 sunt municipii sau orașe, un număr dublu față de anul 2000 când localitățile deservite erau 27 în timp ce numărul localităților care au beneficiat de *sisteme centralizate de producere și distribuție a energiei termice* este într-o continuă scădere.

Extraordinar, și în mare parte încă neexploatat, este potențialul Regiunii Sud Est pentru **producția de energie din surse regenerabile**. În zona de litoral și, mai ales, în județul Tulcea, condițiile sunt foarte favorabile pentru producerea de energie eoliană, de asemenea potențialul este foarte ridicat pentru aplicațiile electroenergetice ale energiei solare, precum și pentru producția de energie din biomasă (în special în județele Brăila și Constanța).

Zone protejate și biodiversitate Regiunea Sud Est este cap de listă în România în ceea ce privește conservarea biodiversității: este regiunea cu cea mai mare suprafață din ariile protejate din totalul României (43,8 % din totalul suprafețelor protejate din România), precum și regiunea cu cea mai mare suprafață ocupată de arii naturale protejate (cca. 32 % din suprafața regiunii).

Pe teritoriul său se află 144 de arii naturale protejate de interes național -aproximativ 680.463,74 ha – inclusiv o rezervație a biosferei, un parc național și 3 parcuri naturale – precum și 108 situri care fac parte din rețeaua comunitară Natura 2000.

Gestionarea deșeurilor La nivelul anului 2011 , lipsa facilităților necesare pentru managementul corect al deșeurilor a creat o anumită presiune asupra mediului. Conform datelor prelucrate ce au rezultat din ancheta statistică pe anul 2010, în regiune, gradul de acoperire cu servicii de salubritate a fost de 68,68%, respectiv 84,94 % în mediul urban și 48,74 % în mediul rural.

Depozitarea deșeurilor a continuat să reprezinte principala opțiune de eliminare a deșeurilor municipale. În cadrul Regiunii Sud Est, aproximativ 90% din deșeurile municipale sunt eliminate prin depozitare. În prezent, din totalul de 28 de depozite zonale neconforme existente la sfârșitul anului 2005, în regiune mai sunt în funcțiune 10 depozite municipale neconforme, care ar trebui să se închidă esalonat, până în 2017.

Mediul de afaceri

Indicatorul tradițional pentru compararea regiunilor din punct de vedere al nivelului de dezvoltare la nivelul Uniunii Europene este **PIB regional pe locuitor**. Datele furnizate de Eurostat în perioada 2000 – 2010, arată că Regiunea Sud-Est a contribuit, în anul 2010, cu 10,76% la formarea PIB-ului național (în valoare absolută de 56.339,5 milioane de lei (prețuri curente), fiind a cincea regiune din România după Regiunile București Ilfov, Sud Muntenia, Centru și Nord Vest. Valoarea acestui indicator în Regiunea Sud-Est o clasează în categoria regiunilor mai puțin dezvoltate, deoarece PIB-ul regional pe locuitor este mai mic decât 75% din PIB-ul mediu al UE-27.

În 2009¹, în clasamentul celor mai sărace 20 de regiuni dintre toate regiunile UE-27, se află 6 regiuni de dezvoltare din România: Nord-Est (locul 3), Sud-Vest (locul 6), Sud-Est (locul 8), Sud Muntenia (locul 10), Nord-Vest (locul 15) și regiunea Centru (locul 19).

Ponderile principalelor sectoare de activitate la realizarea produsului intern brut regional (PIB) au avut evoluții diferite. Astfel, în anul 2010, comparativ cu anul precedent, sectoarele "Industria", "Tranzacții imobiliare" și "Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială" au înregistrat creșteri ale ponderilor în PIB regional, în timp ce sectoarele „Agricultură silvicultură și pescuit”, „Construcții” și „Comerț cu ridicata și cu amănuntul, transport și depozitare; hoteluri și restaurante” au înregistrat diminuări ale ponderilor în PIB regional.

---

¹ Date Eurostat. PIB-ul pe cap de locuitor, exprimat în termeni de standardul puterii de cumpărare, la nivelul celor 27 regiuni din UE-27, variază între minim 27% din media europeană –regiunea Severozapaden –Bulgaria, fiind cea mai săracă regiune și 332% pentru centrul Londrei –Marea Britanie.

Productivitatea muncii pentru IMM-uri în Regiunea Sud-Est a cunoscut un trend ascendent, ca și celelalte regiuni, în perioada 2000-2011, (calcul realizat ca raport dintre cifra de afaceri din IMM-uri și numărul de salariați din întreprinderi). Astfel, în pofida crizei economice, doar trei regiuni au înregistrat creșteri semnificative ale productivității muncii în perioada 2010-2011, respectiv Regiunea București-Ilfov, Regiunea Sud-Est și Regiunea Sud-Muntenia, celelalte regiuni având creșteri moderate în aceeași perioadă.

La nivel regional, cea mai ridicată productivitate o au întreprinderile din Industria extractivă, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat, Comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor și Industrie prelucrătoare.

La nivelul Uniunii Europene², pentru anul 2013, România este inclusă în grupa ultimelor state privind cel mai scăzut grad al inovării, în categoria inovatorilor modești, ultima dintre cele patru categorii ale clasamentului împreună cu Polonia, Bulgaria, Lituania și Letonia.

Gradul de inovare cel mai ridicat, atât per ansamblu, cât și pe fiecare factor de inovare în parte, îl are regiunea București-Ilfov. Pentru celelalte regiuni de dezvoltare, în general, pentru factorii de inovare clasamentele sunt diferențiate. La nivelul regiunilor din România, conform Eurostat, în 2009, din cele 257 de regiuni care înregistrează date privind ponderea cheltuielilor totale de cercetare - dezvoltare în PIB regional, regiunea București-Ilfov se poziționează pe poziția 151, iar în ultimele 30 de regiuni se află celelalte 7 regiuni de dezvoltare. Din regiunile României, cea mai slab poziționată este Regiunea Sud-Est clasată a 252 din cele 257 analizate de Eurostat.

În 2010, Regiunea Sud-Est, atribuie doar 0,16% din PIB regional pentru dezvoltarea sectorului cercetare-dezvoltare.

Cu toate că întreprinderile mari dețin ponderea în numărul total de întreprinderi inovatoare, acestea investesc foarte puțin în activități de cercetare și dezvoltare. Cele mai multe cheltuieli ale acestor întreprinderi mari sunt direcționate în achiziții de mașini, echipament și software. Există în regiune un număr important de centre de cercetare, localizate în Constanța remarcându-se în cercetări specifice mării (privind tehnica marină, precum și ecologia marină), Galați, un centru regional care se remarcă prin specializări tehnice, în special arhitectură navală și metalurgie, iar două centre de cercetare sunt localizate în Brăila, în cadrul Facultății de Inginerie.

Întreprinderile, în special **IMM-urile**, reprezintă coloana vertebrală reală a economiei, fiind un factor cheie în peisajul economic al Uniunii Europene și implicit al României, având în vedere faptul că oferă locuri de muncă și declanșează inovare. În perioada 2002-2008, în Regiunea Sud-Est se evidențiază un trend crescător al numărului firmelor, după care, din cauza crizei economice internaționale, cu care s-a confruntat și România, numărul firmelor a scăzut cu 15% pentru următorii trei ani.

Dacă analizăm distribuția IMM-urilor pe regiuni de dezvoltare, în anul 2011, se observă că Regiunea Sud-Est ocupă locul 4, după regiunile București-Ilfov, Nord-Vest și Centru.

Din punctul de vedere al numărului de întreprinderi, Regiunea Sud-Est a fost caracterizată printr-o dinamică negativă, în ceea ce privește numărul de unități active, precum și cifră de afaceri generată, dinamică care a fost însă mai puțin pozitivă decât la nivel național. Din acest motiv, ponderea întreprinderilor, precum și a cifrei de afaceri produsă, față de nivelul național, a fost în scădere, în ultimii ani. Densitatea întreprinderilor este sub media națională și în mod semnificativ sub media UE: doar județul Constanța are mai multe unități active/1000 locuitori față de nivelul național. Numărul de salariați a scăzut comparativ cu nivelul național (-6,21%, față de 0,99% în țară, în perioada 2002-2011). 86,81% din unitățile active sunt de dimensiuni micro, urmate de întreprinderi mici (10,98%), mijlocii (1,91%) și mari (0,30%). În ciuda dinamicii negative înregistrate (-33,21% în perioada 2002-2011), segmentul întreprinderilor

---

² conform raportului nr 19 „Innovation Union Scoreboard”²

mari are un rol central în economia regională, concentrând, în anul 2011, aproximativ 23,57% din numărul total al salariaților din regiune și aproape 30,34% din investițiile brute efectuate. Întreprinderile mici și mijlocii sunt concentrate, în cea mai mare parte, în domeniul comerțului, al tranzacțiilor imobiliare, precum și în industria prelucrătoare. Chiar dacă indicatorii privind IMM-urile arată variații negative, scăderea fiind totuși mai slabă decât la nivel național.

Sectorul terțiar concentrează 64,11% din întreprinderile din Regiunea Sud-Est și jumătate din salariații din regiune. Dinamica sectorului este pozitivă confirmând evoluția treptată a Regiunii Sud-Est către o economie post-industrială, în care terțiarul este sectorul principal. Rata de creștere rămâne însă sub media națională. În termeni generali, subsectorul „Comerț cu ridicata și cu amănuntul, transport și depozitare; hoteluri și restaurante” concentrează ponderea cea mai mare de firme din terțiar, urmat de subsectorul ”Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public; învățământ; sănătate și asistență socială” și „Tranzacții imobiliare”. La nivel regional, **structurile de sprijinire** a afacerilor sunt încă slab dezvoltate și insuficient funcționale, cu toate că au fost susținute din diverse surse de finanțare, dar din lipsa atractivității locației acestora și a serviciilor limitate oferite firmelor care urmează să se localizeze în structura de afaceri, acestea nu sunt funcționale în totalitate. Astfel, un număr limitat de IMM este localizat în cadrul acestor structuri.

O altă categorie de structuri de sprijinire a afacerilor sunt **clusterelor** sau polii de competitivitate. În Regiunea Sud-Est au fost create un număr de 4 cluster: la Vrancea în domeniul textil, la Constanța în domeniul maritim și energie alternativă și la Buzău în domeniul turism.

Turism

Regiunea Sud-Est este caracterizată printr-un potențial turistic ridicat. Patrimoniul bogat de resurse naturale – Delta Dunării, litoralul Mării Negre, lacuri, stațiuni balneo-climaterice, parcuri naturale, precum și patrimoniul cultural reprezentat prin vestigii istorice, mănăstiri – au favorizat dezvoltarea sectorului. Varietatea resurselor existente a permis un nivel bun de diversificare: există în regiune multe tipuri de turism, cum ar fi turism de litoral, montan, de croazieră, turism rural și ecologic, turism cultural și religios, care prezintă grade diferite de dezvoltare.

Regiunea Sud-Est se situează pe primul loc în România în ceea ce privește conservarea biodiversității: este regiunea cu cea mai mare suprafață de arii protejate din țară (43,8 % din totalul suprafețelor protejate din România), precum și regiunea cu cea mai mare suprafață ocupată de arii naturale protejate (aproximativ 32 % din suprafața regiunii). Resursele patrimoniului natural, care conferă regiunii un potențial turistic ridicat sunt: Delta Dunării (580.000 ha), cu triplu statut internațional (Rezervația Biosferei Delta Dunării, Sit Ramsar - zonă umedă de importanță internațională, Sit al Patrimoniului Mondial Natural și Cultural); litoralul românesc al Mării Negre, singura porțiune de coastă maritimă existentă în țară; principalele lacuri naturale din România sunt localizate în procent de 93,66% în regiune; Vulcanii noroioși (județul Buzău); Parcul Natural Putna-Vrancea (județul Vrancea), al doilea areal din țară ca densitate a carnivorelor mari; Balta Mică a Brăilei (județul Brăila), declarată sit RAMSAR în anul 2001, conservă complexe de ecosisteme acvatice, terestre și mixte, în regim liber de inundație; dunele de nisip de la Hanul Conachi (județul Galați); Lunca Joasă a Prutului (județul Galați); Pădurea Gârboavele (județul Galați).

Patru din cele șase județe ale regiunii dețin podgorii renumite, care pot dezvolta turismul enologic și gastro-enologic (județele Vrancea, Buzău, Tulcea și Constanța).

Numărul de structuri primare turistice din regiune a crescut în perioada 2001-2010 cu aproximativ 32%; numărul de hoteluri și moteluri a crescut cu 24%, în timp ce pensiunile turistice au crescut cu 211% și hostelurile cu 2.500%. Valorile ridicate înregistrate pentru

pensiuni și hosteluri se justifică și prin modificări în clasificarea și gruparea structurilor de cazare.

În anul 2010, structurile de primire turistică din Regiunea de Sud-Est reprezentau 26,52% din totalul structurilor din România. În anul 2011, Regiunea Sud-Est înregistrează mai puțin de un sfert din structurile de primire turistică ale țării, procentul exact fiind de 19,47%.

Până în anul 2010, Regiunea Sud-Est deținea primul loc la numărul structurilor de cazare, dar scăderea din anul 2011 a dus la schimbarea ierarhiei, Regiunea Centru devenind lider (aproximativ 24%).

Structurile de primire turistică din regiune au înregistrat în anul 2011 o capacitate de cazare de 95.587 de locuri.

Se remarcă la nivelul anului 2011, o scădere semnificativă a numărului de structuri de primire turistică față de anul anterior: diferența este de 29,68% (de la 1.395 de structuri, la 974 de structuri, în anul 2011). Deși numărul de structuri de primire turistică a scăzut față de anul 2010, numărul de sosiri a crescut cu 8,7% și numărul de înnoptări a crescut cu 8,46%.

Capacitatea de cazare în funcțiune a scăzut ușor în perioada 2001-2008 (-5,04%) ajungând la 12.515.116 locuri-zile. În anul 2009, indicatorul a înregistrat o creștere relativ redusă (12.764.600 locuri-zile), iar în anul 2010 nivelul a scăzut aproximativ până la nivelul anului 2008 (12.594.300 locuri-zile). În anul 2011, capacitatea de cazare a crescut cu 13,83% față de anul 2010, depășind chiar nivelul anului 2008 cu 14,55%, valoarea nominală fiind de 14.336.200 locuri-zile.

La nivelul anului 2011, peste 34% din totalul locurilor de cazare erau localizate în Regiunea Sud-Est, urmată de Regiunea Centru (peste 16%). Regiunea este prima din țară în ceea ce privește capacitatea de cazare – atât în ceea ce privește cea existentă, cât și cea în funcțiune.

În anul 2011, hotelurile și motelurile reprezentau 43,74% din totalul structurilor de cazare din județul Constanța, iar ponderea hotelurilor din județul Constanța din totalul hotelurilor localizate în Regiunea Sud-Est era în valoare de aproximativ 74%. În Delta Dunării, turiștii au sosit cu precădere în hoteluri: 79,8% din totalul sosirilor în structurile de cazare din zonă.

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare din regiune se situează peste media națională: valoarea medie în anul 2011 a fost de 28,3%, față de media națională de 26,3%. La indicele de utilizare a capacității în funcțiune, regiunea ocupă locul doi după Regiunea Sud-Vest Oltenia.

Sosirile din regiune în anul 2011 se ridicau la 1.134.824 de persoane și în anul 2010, la 1.044.043 de persoane. Scăderea numărului de sosiri ale turiștilor români pe litoralul românesc este influențată de nivelul ridicat al numărului de plecări ale turiștilor români în străinătate: la nivel național se înregistrează 10.905.164 de plecări în anul 2010 și 10.936.214 de plecări în anul 2011.

În Regiunea Sud-Est în anul 2010 au sosit 78.552 turiști străini, iar în anul 2011, au sosit 90.451 turiști străini. Se remarcă în anul 2011 cea mai mare creștere de turiști străini înregistrată în interval de un an într-un județ, în cadrul evoluției sosirilor de turiști străini în județele Regiunii Sud-Est din anul 2000 și până în prezent: în județul Tulcea sosirile au crescut cu 62%. Sosirile turiștilor străini în anul 2011 au crescut față de anul 2010 cu 8,7% la nivel regional. La nivel județean, sosirile turiștilor străini din anul 2011 au crescut față de anul 2010 cu procente care variază de la 18,9% la 62%. Singurele județe care înregistrează diminuări ale sosirilor de turiști străini în anul 2011, sunt Buzău și Constanța.

Cadrul general pentru anul 2011 comparativ cu cel al anului 2010 este unul deosebit de interesant: numărul structurilor de cazare a scăzut cu aproximativ 30%, capacitatea de cazare în funcțiune a crescut cu aproximativ 14%, numărul de sosiri a crescut cu aproximativ 9%, numărul de înnoptări a crescut cu aproximativ 9%.

Până în anul 2009, Regiunea Sud-Est se situa pe primul loc din țară la numărul de înnoptări precum și la numărul de sosiri. În anul 2011, regiunea se află pe locul doi la nivel național la numărul de structuri de cazare (după Regiunea Centru), pe locul trei la nivel național la numărul

de sosiri (după Regiunea Centru și Regiunea București-Ilfov) și pe locul întâi la numărul de înnoptări.

În județul Constanța este concentrată, în mare parte, activitatea turistică. În anul 2011, 79% din capacitatea turistică în funcțiune (11.328.900 de locuri-zile) a Regiunii Sud-Est se regăsește în județ. 844.800 de turiști au sosit în județ, reprezentând 74,44% din totalul sosirilor în regiune, precum și 12,01% din totalul sosirilor în România.

În anul 2010, față de anul 2008, indicele de utilizare netă a capacității nete în funcțiune a scăzut de la 45,3% la 31,8% în județul Constanța, iar în anul 2011 a continuat să scadă până 29,7%.

Din totalul categoriilor de sejururi pe litoralul românesc, durata sejurului de 4-7 zile reprezenta 60% în anul 2009, 64,8% în anul 2010 și 66,16% în anul 2011.

Înnoptările din județul Constanța se ridicau la 82,98% din totalul înnoptărilor din regiune.

Județul Tulcea, caracterizat prin resurse naturale unice, concentrează 111 structuri de primire turistică, cu precădere clasificate ca vile turistice, bungalouri și pensiuni, fiind al doilea județ în regiune în ceea ce privește capacitatea de cazare existentă (3.656 locuri) și numărul de sosiri (81.600). Fluxurile de turiști – și în special de turiști străini - au înregistrat un trend pozitiv în anii 2000-2008, dar au scăzut se în perioada 2008-2010 cu 29%, respectiv cu 18,5%. În anul 2011, numărul de turiști a crescut față de anul 2010 de la 68.414 de persoane la 81.600 de persoane (+19,27%). Sosirile turiștilor străini au crescut în anul 2011 cu aproximativ 62% față de anul 2010, depășind inclusiv nivelul anului 2008 cu aproximativ 32%. În anul 2011, se înregistrează cel mai ridicat nivel al sosirilor de turiști străini din ultimii 7 ani.

Numărul de structuri de primire în Județul Buzău este de 71 de unități, același număr ca în anul 2010 - în principal pensiuni agroturistice și hoteluri – și a înregistrat o creștere remarcabilă de 108,8% în anii 2000-2010. Se remarcă orientarea activității turistice spre segmentul agroturistic. Față de anul 2008, numărul de structuri de primire turistică înregistrează o creștere de 7,58%.

În pofida investițiilor realizate reflectate în creșterea numărului de structuri de primire turistică, în comparație cu anul 2008, sosirile au scăzut cu aproximativ 33% și înnoptările au scăzut cu aproximativ 23%. Indicele de utilizare netă a capacității în funcțiune ocupă locul al cincilea în regiune (după județele Brăila, Constanța, Galați, Tulcea).

Sectorul turismului deține un rol secundar în județele Galați, Brăila și Vrancea. În județul Brăila, rata de ocupare depășește 30%, iar în județul Galați se situează la 28,6% (peste media regională de 28,3%), unde numărul de unități de primire turistică este scăzut. În județul Vrancea, deși capacitatea în funcțiune de 477,4 mii de locuri-zile este mai mare decât în județul Galați (361,8 mii de locuri-zile), prezintă indicii de ocupare cel mai scăzut din regiune, 15% în anul 2011. Cele 3 județe împreună au atras, în anul 2011, 14,13% din sosirile de la nivel regional, în creștere cu aproximativ 4% față de anul precedent.

Județul Vrancea se evidențiază față de celelalte cinci județe ale regiunii prin faptul că numărul de înnoptări a crescut în anul 2011, aproximativ până la nivelul anului 2008 (diferența dintre numărul de înnoptări din cei doi ani situându-se la 2,44%). Deși toate județele regiunii înregistrează o creștere a numărului de înnoptări în anul 2011 față de anul 2010, nivelul anului 2011 se plasează cu aproximativ 20 de procente sub nivelul anului 2008.

Marketingul produselor turistice necesită îmbunătățiri, promovarea ofertei turistice din regiune la nivel național și internațional fiind slabă. Oferta de pachete turistice complete, de itinerarii turistice organizate și dezvoltarea serviciilor extra-hoteliere conexe este la momentul de față limitată.